

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt X. Aliqua proponuntur dubia circa Rei examen, & ejus confessionem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

CAPVT X.

Aliqua proponuntur dubia circa Rei
examen, & ejus confes-
sionem.

Primo dubitari potest, an Reus debeat prius citari, ut à Judice interrogetur? Respondetur, quod quando delictum saltem est semiple- ne probatum, debet tunc Judex vocare Reum, eumque interrogare, ut ipse possit seipsum defendere, aliàs processus esset ipso Jure nullus; etiam si in eo Reus mille Testibus esset convictus. Quare secundam communem regulam Joris, Reus ante omnia legitime est citandus, aliàs processus & omnia, quæ sequuntur, sunt ipso Jure nulla, ut communis tenet Juristarum sententia; quod sane intelligendum est, etiam si aliàs Rei delictum esset notorium. In aliquibus Religionibus tamen, similis stylus citandi Reos non est in usu, sed Prælati, si ipsi sunt in carceribus, faciunt eos adducere coram se, & si sunt extra carceres, mittit ad illos literas patentes, præcipiendo eis, ut veniant ad illum, & eum venerint, interrogat eos de illis, quæ contra ipsos continentur in inquisitione per ipsum formata, quæ quidem servantur pro ipsa citatione.

Secundò quaeritur, si Reus antequam examinetur à Visitatore, petat sibi dari prius copiam probationis, aut indiciorum contra eum existentium, numquid Visitator debeat similem copiam dare? Respondetur, quod attento Jure communi (quæquid sit de consuetudine & praxi Judicium secularium) Visitator tenetur Reo petente indiciorum, sive probationum contra eum existentium copiam præbere. Ita tenet Practica Papiensis, ve: bo *sama publica*, num. 3. & Bernardus Diaz in sua Pract. Criminali, cap. 118.

Tertiò quaeritur, an Reus teneatur crimen fateri, quando dubitat, an Judex juridicè interroget? Ratio dubij esse potest; quia Testis, ut superius diximus, in simili dubio tenetur fateri veritatem, igitur similiter Reus debet facere.

Verior tamen sententia tenet, Reum non teneri fateri crimen, quando dubitat, utrum Judex juridicè interroget, à Cajetan. 2. 2. q. 69. art. 1. M. Sor. de Secreto, membr. 3. qu. 2. & communiter alij Theologi, cujus ea est ratio, quia nemo tenetur parere Superiori cum gravi suo detrimento, nisi constet eum legitime præcipere: cur enim ad sustinendum tantum onus debeat obligari ille, qui dubitat, an illud onus imponens, auctoritatem habeat imponendi? Secus autem esset, quando ex ejus confessione nullum notabile incommodum sibi eventurum timeret propter quam rationem Testis interrogatus, quando dubitat de auctoritate Superioris, tenetur veritatem fateri, ut sup. diximus.

Quartò, Dubitari potest, an Judici interroganti de facto, quod aliàs absque culpa saltem mortali patratum est, Reus teneatur ad mentem Judicis directè respondere, v. g. si quaerat Judex: occidisti Petrum te invadentem? Respondetur, in tali casu Reum non teneri fateri, se occidisse, etiam si de eo sit infamia, aut expressa indicia, quia tunc Judex quaerit de occisione criminosa,

& si reus fateretur, nec posset probare, se causa necessitata ad sui defensionem fecisse, condemnaretur tanquam homicida, ex falsa præsumptione. Secus dicendum, si ipse posset facillè veritatem comprobare.

Parietiam modo quando Reus non est auctor criminis, non tenetur fateri aliquas circumstantias, ex quibus oriri possit suspicio, illum tale crimen commisisse, v. g. Si interrogetur, an pugio quo occisus est Petrus, ad ipsum pertineat? quia quamvis sita interrogatio legitima atque juridica, tamen ex falsa præsumptione procedit, & ideo non tenetur veritatem fateri propter damnam, quod ipsi venite posset.

Quintò, Dubitari potest, quæ indicia, sive probationes sufficiant, ut Visitator possit juridicè interrogare Reum, & ab eo juramentum exigere? Respond. quod ad hoc ut à Reo juramentum exigatur, requiruntur ea indicia, seu probationes, quæ sufficiunt ad torturam, ut docet Covarr. & alij DD. Quia juramentum est spiritualis quædam tortura, Idem enim videtur sentiendum de obligatione confitendi crimen. Unde ex simplici infamia, si nullum aliud ad sit indicium, aliqui existimant, non posse compelli Reum ad veritatem fatendam: & merito, quia infamia sola non facit semiplenam probationem, sed solum supplet vicem accusatoris, ut supra dictum est.

Sextum dubium est, an Reus contra Juri ordinem à Visitatore interrogatus de criminibus ab eo commissis, si fateatur veritatem, mortaliter peccet seipsum diffamans? Respond. Ex mente Navarri in Manuali, cap. 18. num. 17. Eum peccare mortaliter, & inquit hanc sententiam esse de mente omnium Doctorum. Quidam verò limitant, hoc tantum procedere respectu personarum secularium, qui præcipiè in aliquibus casibus lædendo propriam famam mortaliter peccant, nempe quando ex dejectione occulti criminis sequeretur damnum animæ, aut vitæ propriæ, vel alterius, vel etiam amissionis alicujus membri corporis: non verò procedere respectu Religiosorum: nam horum delicta non præseferunt amissionem vitæ corporalis, neque alicujus membri, & multo minus animæ; quia similes pœnæ corporales, ut sunt pœna capitis, vel incisionis membrorum, imponi nequeunt à Prælati Regularibus.

Sed verius existimo, idem esse sentiendum de Religiosis, ac de secularibus: nam per hujusmodi dejectionem proprii delicti in judicio factam, sequitur primum damnus animæ, quoniam quidem sæpissimè videmus contingere, quod Religiosus infamatus hac via Juri, & per sententiam, minime erubescit alia delicta committere. Sequitur etiam secundum damnus: quia licet ei non imponatur pœna mortis, nec membri amissionis, imponitur tamen pœna corporis valde afflictiva, nempe flagellatio, quæ ad sanguinis effusionem, inclusio in carceribus, & aliquando perpetua, quæ est maxima pœna, atque secundum Canones succedit loco pœnæ capitis in Religiosis.

Septimum dubium, An Reus convictus de crimine per plenam probationem, nolens confiteri tale crimen, mortaliter peccet, & à confesore absolutio sit ei deneganda? Exempli causa, Reus

Reus convictus, & à Judice merito ad mortem condemnatus, an adhuc teneatur confiteri crimen quod antea negavit, ita ut absolvi non possit, si crimen non fateatur? Huius dubitationi cum distinctione respondere oportet. Si Reus ante sententiam à Judice prolatam interrogatur, non dubium, quin teneatur sub mortali confiteri crimen, casu quo crimen sit plene, vel semiplene probatum, alias absolvi non debet; quia agit contra debitum Justitiæ non obediens suo Superiori in his, in quibus obedire tenetur post sententiam verò latam cum iudicium sit jam finitum, & Judex functus sit jam suo officio (nam post sententiam Judicem, desinere esse Judicem communis sententia tenet cum Anro. 3. p. tit. 9. cap. 16. §. 8. Sylvester, verbo, Judicium, in fine,) quare non potest amplius Reus legitime interrogari à Judice, cum jam desinat esse suus Jux.

Ultimum dubium, an quando Jux procedente semiplena probatione, interrogat Reum, teneatur ille manifestare veritatem, etiam cum periculo vitæ? Aliqui affirmant, Reum non teneri ad manifestandam veritatem, si autem pœna à Judice imponenda non sit temporalis, sed spiritualis tantum, ut excommunicatio; tunc Auctores hujus opinionis tenent, Reum sub peccato mortali obligari ad veritatem probandam. Hanc sententiam post Panormitanum in Cap. 2. de confessis, tenet Angelus, verbo, confessio: Sylvester eodem verbo; & hujus opinionis illud est fundamentum, quia nullus tenetur se ipsum condemnare, & contra seipsum arma ministrare; hoc autem solum contingit in pœna temporalis, quæcunque illa sit, non verò in spirituali, quæ potius medicina quàm pœna sentienda est. Petr. Navar. lib. 2. de Restitutions cap. 5. dub. 2. quamvis existimet fallam esse opinionem Panormitani universali- ter intellectam de omni pœna temporalis, piè tamen ac probabiliter affirmat, posse defendi in causa criminali, præcipue capitis, ideoque posse Reum in conscientia veritatem, secluso mendacio, occultare, etiam si Jux juridicè interroget. Quam sententiam secuti sunt aliqui Recentiores.

Contraria tamen sententia, quæ communis & verior est, docet, Reum in hoc casu teneri ad manifestandam veritatem sub peccato mortali, etiam si ex tali confessione certò sciat, morti esse tradendum. Ita docet D. Tho. 2. 2. q. 63. art. 2. ubi sine ulla restrictione docet, Judicem procedere juridicè, præcedente infamia, aut semiplena probatione, & tunc Reum teneri fateri veritatem; quam sententiam amplectuntur communiter D. Thomæ interpretes, in illo articulo. M. Sotus de regendo secrete membr. 2. & lib. 5. de Justitia & Jure q. 6. ar. 2. conclus. 2. Corduba lib. 5. q. 43. dub. 3. Navar. in Manuali cap. 2. §. n. 35. Covar. in pract. q. 23. num. 7. & ex Juristis quam plurimi, quos referunt citati Auctores: cujus sententia illa est firmissima ratio; quia in eo casu Jux verè Superior est, & justè præcipit, igitur Reus tenetur illi obedire: quod quidem fundamentum evidens videtur, nisi quis velit contendere, non esse obediendum Superiori justè præcipienti, quod omninò absurdum est.

Sed quæri potest, an hæc prima sententia

Panormitani, & Navari sit falsa, & Jalem practicè possit Reus eam amplecti? Respond. illam opinionem non solum falsam, sed omninò improbabilem, propter auctoritatem D. Thomæ, & eorum, qui ejus sententiam sequuntur, merito censent Ludovicus Turrianus to. 2. de Just. & jur. disp. 50. dub. 2. & plures alii Recentiores.

CAPVT XI.

Alia dubia circa Testium materiam solvuntur.

PRIMUM dubium. An Laici contra Regulares possint esse Testes? Respond. Quod attento Jure communi, sicut Laicus non potest in criminalibus ferre testimonium contra Clericum, prout in Cap. de cætero, de Testibus, & Cap. Testimonium 11. q. 5. cavetur, & est communis sententia Juristarum; ita non potest contra Regulares de jure communi testificari, nisi delictum sit commissum in loco, in quo non reperiuntur Clerici, ut docet Abbas dicto Cap. De cætero; tunc enim Laici sunt idonei Testes in defectu aliorum, & ratio est; quod quando veritas aliter haberi non potest, receditur à regulis juris communis.

Hæc autem sententia non procedit de laicis in egræ, & bonæ famæ, in quibus cessat communis suspicio; nam eo casu laicos posse admitti in Testes in criminalibus contra Regulares, non dubito; quidquid censeat Rodericus: & licè Prælati Regulares non possint compellere laicos ad præstandum juramentum; si tamen laici sint togati juramentum præstare, ac veritatem jurati confirmare, erunt quidem sufficientes, & idonei Testes ad probandum.

Quod si opus fuerit, Prælati possunt facile adire Judicem Ecclesiasticum, aut Sæcularem, ut dictos laicos compellant ad jurandum: verum tamen cautè, & non sine magna necessitate adhibendi, & admittendi sunt laici in causis criminalibus Regularium, ad evitandum scandalum, quod inde oriri posset.

Secundum dubium. An Moniales possint esse Testes contra Regulares in causis criminalibus? In primis certum est, ac Jure Canonico stabilitum, mulieres non esse idoneos Testes in criminalibus, sed propter rationem superius dictam, quando veritas aliter haberi non potest, ne Jus deperiret, admittendæ sunt Moniales in Testes; undecum delicta Monialium non nisi per Moniales probari possint, admittendæ sunt in Testes in causis inter ipsas versantibus; & ita usu omnium Religionum receptum est: & idem asserendum penitus de criminibus à Fratibus commissis apud eandem Moniales, & Monasteria earum.

Illud verò advertendum est à Prælati, quod minus fidei eis adhiberi debent quàm viris, quod optimè probat Rodericus, ut supra ex multis Juribus; & idem addit ex Decio, quod duæ mulieres non sufficienter probant, ita ut ex dicto earum possit quis condemnari; sed si plures essent numero, supplerent defectum. In quam sententiam inclinat Mirand. de ordine judi.

IESU
Spirit.
II

probare, se cui fecisse, condemp-
na falsâ prætemp-
porè facit. veni-
do Reus non est
fieri aliquis cir-
cospecto, ille
g. Si interroge-
Petrus, ad ipsum
interrogatio in lo-
ex falsâ prætemp-
teneatur veniens
d ipsi eventus pol-
st, quæ indicia
re Vindicator possit
& ab eo juramentum
ad hoc ut à Reo
inter ea iudicia,
ad torturam, ut
juramentum est
em etiam videtur
infirmitas crimen
ullum aliud adde-
in posse compelli
& merito, qui
enam probatio-
cculatoris, ut si
eur contra Jura
tatis de crimina-
veritatem, mot-
Respond. Et
18. nom. 17.
uit hanc senten-
doctum. Quæ
procedere ro-
qui præcipit in
ipriam finem
do ex detestatio-
nitum animæ,
eriam amissio-
non verò proce-
m hocum deli-
vitæ corpore
to minus apti-
ut sunt pœna
m, imponi so-
Te sententiam
am per hypo-
i in iudicio fa-
atima, quæ
contingere,
a Jure, & per
delicta com-
damnum; i-
morita, nec
tamen pœna
flagellatio ul-
usio in carce-
est maxima
succedit loco
convictus de
olens confes-
& à confes-
empli causa,
Reus